

Ústav bohemistických studií

**Sborník k divadelnímu představení
v čase koronaviru**

*Tři podoby
Boženy Němcové*

Obsah

Slovo úvodem.....	2
Ivana Bozděchová: <i>Inspirace k následování.....</i>	3
Tomáš Vučka: <i>Za životní cestou Boženy Němcové.....</i>	4
Ilona Starý Kořánová, Martina Frejová Krátká: <i>Poznámky ke scénáři a jeho ztvárnění.....</i>	6
Aleksandra Stankova.....	10
Ágnes Hein.....	14
Tetiana Solomadina.....	16
Elena Bondareva.....	18
Ladislav Ziju Wang.....	21
Minami Toyoshima.....	23
Askar Akayev.....	26
Vlatka Daněk.....	28
Alla Nesterova.....	30
Renata Zhao Yue.....	32
Lucie Hanyi Zhang.....	33
Ema Dmochowska.....	35
Judyta Opalińska.....	36

Slovo úvodem

Představení *Tři podoby Boženy Němcové* připravili studenti a pedagogové předmětu *Divadelní seminář*, vyučovaného na Ústavu bohemistických studií, v letním semestru 2020. Seminář se vyučuje od roku 2018 a vedou ho Ilona Starý Kořánová spolu s Martinou Frejovou Krátkou, které si mezi sebou společně rozdělují úkoly dramaturgické, scénářistické a režijní.

Do semináře se zapisují jak kmenoví studenti katedry, tak zahraniční stážisté, kteří na FF UK přijíždějí v rámci výměnných programů.

Na představení *Tři podoby Boženy Němcové* se herecky podílelo 13 studentů:

Ágnes Hein, Aleksandra Stankova, Alla Nesterova, Askar Akayev, Elena Bondareva, Ema Dmochowska, Judyta Opalińska, Ladislav Ziju Wang, Lucie Hanyi Zhang, Minami Toyoshima, Renata Zhao Yue, Tetiana Solomadina a Vlatka Daněk.

Na violu hrály:

Minami Toyoshima
Tetiana Solomadina

Návrhy kostýmů, kresby:

Aleksandra Stankova

Kamera: Edita Kainrathová, Melanya Hamasyan, Ilona Starý Kořánová

Střih filmového záznamu:

Ivona Popchevska

Představení je možno zhlédnout na You tube pod odkazem
<https://www.youtube.com/watch?v=EY8PNSIVqyc>

Doc. PhDr. Ivana Bozděchová, CSc.

Inspirace k následování

Kolik podob měla a dosud má jedna z nejznámějších a nejmilovanějších žen českého národa, „naše paní“ Božena Němcová? Ač jsme si počátkem tohoto koronavirového roku připomněli již 200. výročí jejího narození, zůstává přes staletí inspirací – dílem i vlastním životním osudem, v mnohém pro nás stále záhadným. A přirozeně právě tajemství vábí a bude vždy přitahovat. A nejen Čechy. Je mimořádně potěšující, že nachází zájem i u těch, kteří jazyk jejích děl poznávají a studují. Není ojedinělé setkat se ve světě s někým, kdo si jej vybral i díky její *Babičce*...

Vratme se však k výše uvedenému přívlastku roku 2020: skrytě pojmenovává příčinu realizace jedné podoby Boženy Němcové, divadelní formy zcela nové, a tedy do určité míry i experimentální. Výsledek těší nápaditostí provedení, nasazením a zaujetím všech aktérů, technickou vynalézavostí i vlastním obsahem. Až dojemně jeho poselství zprostředkoval tucet účinkujících původem z různých zemí a kultur.

Citlivě a zaujatě promlouvají češtinou jim více či méně blízkou i vzdálenou. V unikátním mezinárodním pojetí zaujmou epizody ze života velké spisovatelky i Viktorčin příběh, vtáhnou a dojmou. Sdělení a poselství doznívá, tváře a hlasy aktérů se vracejí. A nabízí se otázka: jaká byla jejich cesta k tomuto

představení, co prožívali, co předali a co si z něj odnesli?

Stačí se začíst, příběh pokračuje...

PhDr. Tomáš Vučka

Za životní cestou Boženy Němcové

Pro valnou část dětských - a hlavně chlapeckých - čtenářů byla Božena Němcová především spojena s její *Babičkou*, a to v rámci povinné četby na základních školách. Paní Němcová to tehdy neměla lehké, jen těžko mohly příběhy slečny Hortensie, Kristly nebo rodiny Proškových konkurovat všem těm pistolníkům, mexickým desperátům nebo oceány ošlehaným kapitánům z námi tehdy hltaných mayovek, londonovek, setonovek a verneovek. Životní moudrost staré babičky byla nám ničím ve srovnání se záhadami, střeženými drsnáckými Vonty Foglarových Stínadel. Snad jen Viktorku jsme tehdy brali na milost pro její děsivě romantické intermezzo v románu. Přelouskat *Babičku* znamenalo jen nutné zlo a jednu položku ve čtenářském deníku navíc.

Musel přijít vyvrálejší věk a musely být objeveny deníky a dopisy paní Němcové. Teprve tehdy se začal před námi rýsovat její tragický osud, její životní bolesti..., celá její osobnost, tak úžasně zajímavá, smutná, talentovaná, opouštěná a zrazovaná, ale především ve své době zcela ojedinělá. Teprve tehdy jsme začali pomalu chápat, proč tolik českých básníků jí věnovalo celé své sbírky nebo alespoň pár básní. A také jsme pochopili, proč a v jaké své životní etapě tvořila *Babičku*.

Možná, že klíč k paní Němcové a její

tvorbě leží více než v analýzách a interpretacích jejích literárních textů v jejím životě. Možná zde více než jinde platí moderní literární vědou často zpochybňované chčeš-li proniknout do díla, poznej autora a spoluprožij jeho život... Byl jsem proto velmi nadšený, když jsem měl možnost shlédnout divadelní představení *Tři podoby Boženy Němcové*, nastudované posluchači Ústavu bohemistických studií FF UK. Jistě bylo možné téma Němcová pojmut jinak: vyjmout například z její tvorby nějaký dílčí příběh (třeba právě tu Viktorku), nově jej převyprávět či jej parodovat a karikovat, což by ovšem nebylo nic nového. Tato divadelní skica se ovšem vydala jiným směrem: ve třech samostatných, avšak dějově a vývojově provázaných obrazech, nám v základních obrysech vykresluje životní cestu paní Němcové, od mladičké dívky až po zralou a životem těžce zkoušenou ženu - spisovatelku.

Nečekejme však nějaký životopisně pojatý přístup. Představení je spíše založeno na dramatických i smutných životních momentech, na krátkých dialozích i monologických promluvách, které v sobě ale koncentrují základní ideály, sny a touhy paní Němcové, jakož i tvrdá střetnutí s realitou. Právě určitá zkratkovitost je jedním z charakteristických rysů představení: příběh je naznačen, ale stále zůstává mnoho nevyřčeného, tušeného, cosi, co prostě není možné vyslovit. Výsledný dojem divadelního představení osudů paní Němcové se tak díky tomu vyvaroval patetičnosti a příliš exponované emotivnosti. Dokonale ukazuje, že někdy stačí jen pár slov, jen gesto, snad jen i pootočení hlavy.

S výše řečeným souvisí také scénické a výpravné uchopení představení, které je velmi prosté a střídité. Nehraje si na modernu, která rezignuje na náznaky všeho tradičního, ale ani se na druhou stranu nesnaží o nějaké folklorní napodobování. Centrem obrazu je vždy promlouvající postava či několik postav, každá ve svém vymezeném prostoru. K jejich identifikaci a charakteristice zde stačí jen málo: starý klobouk, panenka v náručí, fěrtoch přehozený přes hlavu... Tak málo, a přeci tak výstižné. Vezmeme-li v úvahu, že celé toto dílo vznikalo v době, kdy nemohly probíhat běžné divadelní zkoušky a vše se tak odehrávalo na dálku, je neuvěřitelné, jak vynikajícím počinem se stalo.

Divadelní představení *Tři podoby Boženy Němcové* nám tedy nejen ukazuje, jak plodně a tvůrčím způsobem bylo možné

zúžitkovat prázdný čas, vnucený nám jarními událostmi, ale také jakými dalšími způsoby se můžeme přibližovat ženě, jež patří do zlatého kánonu české literatury. Představení také ukázalo, jakého tvůrčího vzepětí jsou schopni studenti ÚBS, studenti zahraniční, pro něž český jazyk a česká literatura představují něco, s čím se vlastně teprve seznamují. Je obdivuhodné, jak profesionálně se dokázali vyrovnat s pro sebe cizím jazykem (a cizí literaturou) a jak krásně dokázali vdechnout své vidění paní Němcové. Za to jim všem patří velký dík a smeknutý klobouk!

Ilona Starý Kořánová, Martina Frejová Krátká

Poznámky ke scénáři a jeho ztvárnění

Ilona Starý Kořánová, Edita Kainrathová a Martina Frejová Krátká

Tři podoby Boženy Němcové
Předobraz naší črty o Boženě Němcové tvoří filmová povídka *Tvář naděje*, kterou napsala Věra Chytilová po předchozí spolupráci s Karolem Sidonem a Ivou Hercíkovou. Věra Chytilová pracovala na tématu osobnosti Boženy Němcové v letech 1972 až 1978. Bylo to v době, kdy měla zákaz točit vše kromě anonymních reklam a starala se o své dvě tehdy ještě malé děti. Postupně vznikly nejméně dvě verze filmové povídky a na jejich základě pak literární scénář. Chytilová

v nich prolíná úryvky z díla Němcové se skutečnostmi, které jsou o jejím životě známy, a důvtipně je dotváří.

Literární obraz Boženy Němcové, zářivé osobnosti a protagonistky českých snah první poloviny 19. století, v podání Věry Chytilové, neméně pozoruhodné tvůrkyně filmové ve druhé polovině století dvacátého, je dílo mimořádné krásy. Chytilová přijala osobnost Němcové za svou vlastní. Podobu Němcové tvaruje pod

vlivem svých vlastních životních témat: jako ženu, vzpírající se oklešťování dobovými požadavky a zákazy, a jako umělkyni, která v tvorbě projevuje své vnitřní touhy a ideály. A přestože se režisérka několikrát marně pokoušela svůj skvělý literární počín dovést do filmové podoby, nikdy se to nepodařilo. V 80. letech to bylo nedostatkem tvůrčí odvahy barrandovských dramaturgických skupin a v důsledku marného zápasu s cenzurním a byrokratickým šimlem reálného socialismu, v 90. letech a později zase

nedostatkem prostředků na finančně nákladný historický kostýmní film.

Božena Němcová, osobnost tak komplexní, mnohotvárná a nejednoznačná, je pro mnohé generace žáků a studentů zatížená kanonizovanými atributy školních osnov. Nebylo naší snahou pouštět se s těmito atributy do polemiky, šlo nám o to nastínit Němcovou jen v náznacích, pouze obrysy. Tyto obrysy tvoří kromě

několika dialogů z *Tváře naděje* a pár dobových textů i výpovědi tak niterné, jakými jsou Němcové dopisy.

Projekt o Němcové jsme v divadelním semináři začali zkoušet jako seriózní pokus o představení na jevišti, s pohybem herců a jejich interakcí mezi kulisami. Byl to plán ambicióznější než naše předešlá představení, v nichž jsme pohyb omezovali a soustřeďovali se hlavně na kvalitu řečového projevu. O to větší bylo naše zklamání, když byl 12. března 2020 kvůli koronaviru vyhlášen

nouzový stav a z něho plynoucí zákaz navštěvování škol a skupinových aktivit vůbec. Neuměli jsme si představit, že by měly všechny naše plány vzít rázem za své, a tak jsme se začali scházet na Skypu a posléze na Zoomu. Z našich zoomových zkoušek vzešel nápad představení přece jen v nějaké podobě

pro diváky realizovat, avšak nikoli jako divadlo, ale jako film stylizovaný jako divadlo.

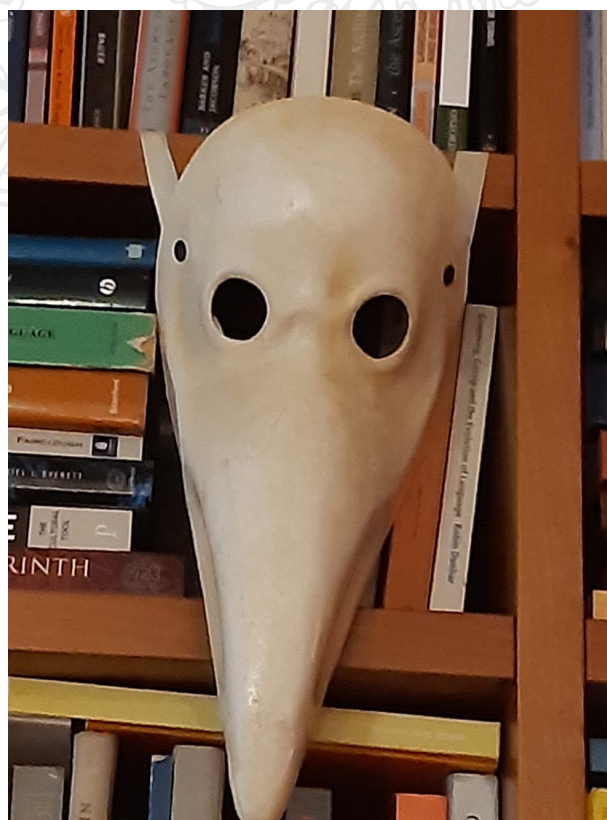
Divadlo je vždy vytváření iluze: před očima diváka se odehrává příběh, který divák vnímá jako obraz skutečnosti, buď té vnější, nebo své vnitřní fantazie. Všechny divadelní náznaky a symboly slouží k tomu, aby propojovaly naši představivost s realitou.

Divadlo snímané on-line konferenčními nástroji je vytváření iluze hned dvojí: kromě řečově naznačovaných příběhů je tu ještě iluze reálného lidského a prostorového kontaktu mezi jednotlivými protagonisty. Divák chce uvěřit tomu, že v každém z rámečků nevidí postavu příběhu, která je ve skutečnosti osamocena ve svém pokoji jen s počítačem, nýbrž že tyto rámečky tvoří společný prostor, že oddělení postav je jen zdánlivé a že hranice rámečků jsou prostupné. Herci se k sobě obracejí, mluví na sebe, gestikulují, hledí si do očí, podávají si rekvizity, jako by jejich prostorová izolace byla jen zdání a ve skutečnosti neexistovala.

Počítačová kamera je nehybná: zabírá prostor stále stejné velikosti, nezoomuje, nešvenkuje. Záběr počítačové kamery se jeví divákovi jako okno rámuující hlavu snímané osoby po ramena. Hlavní pozornost se tak soustřeďuje na obličej: kromě mimiky obličeje a pohybů hlavou hrají jen ruce a skromné rekvizity. Výsledným vizuálním formátem je portrét zobrazované osoby. Takový způsob zobrazení korespondoval i se záměrem našeho sdělení: soustředili jsme se na nástin téže postavy, Boženy Němcové, ve třech jejích portrétech, které dohromady spolu se čtvrtým portrétem Viktorky tvoří celek.

První podoba zobrazuje mladičkou Betty, jejíž život byl určován dvěma skutečnostmi, jednak rodinným původem a jednak předčasným sňatkem, navíc s mužem, kterého si nevyvolila. Betty měla složitý

vztah s matkou, chladnou, přísnou a trestající, více tíhla k otci, vlídnému a láskyplnému, který však pobýval významnou část roku mimo domov. Za zmínku stojí rovněž jazyková situace v rodině Panklových. Čeština tam nebyla převažujícím komunikačním jazykem. Svědčí o tom skutečnost, že už dospělá a česky uvědomělá Božena si se svou

matkou i sestrou vždy psala německy, ale také fakt, že otec česky nikdy neuměl.

V podobě druhé potkáváme mladou Barboru Němcovou již planoucí pro své ideály. Tím prvním je skutečná literární tvorba. Němcová už se nespokojuje jen se psaním českých dopisů, ale pouští se do prvních samostatných počinů. Svou tvorbu a právo na ni se snaží před manželem obhájit a zároveň touží dokázat mu, že ona i její práce

jsou hodny toho, aby je respektoval. Tím druhým tajným ideálem je touha prosadit si své právo na lásku, na intelektuální souznění a harmonický vztah opětovaného citu s mužem, který její tvorbu podněcuje.

Třetí podoba zachycuje zralou ženu vyškolenou životem v trvalé snaze alespoň o jakousi existenční samostatnost, ve snaze obstát v těžkém existenčním zápase pro sebe a své děti, a to i v tak nevýhodném postavení, jaké jí způsobovalo dobové chápání úlohy ženy v manželském vztahu i ve společnosti.

Čtvrtá podoba, naší Betty – Barboře – Boženě tak blízká, je Viktorka, do níž Němcová vložila kus sebe sama, své obrovské životní odvahy. Ta Viktorce velí jít tam, kam ji srdce táhne, a radši zůstat pro ostatní pošetilým bláznem vytlačeným na okraj společnosti, než se nechat připravit o svou svobodu a právo na životní lásku.

Postava Josefa Němce je zobrazena především z pohledu jeho ženy: protějšek Boženy reprezentuje přísný a nedotknutelný svět mužů s jejich privilegií a automatickou potřebou mít řízení věcí ve svých rukou. Zároveň však Němec jako Boženin partner umožňuje nahlédnout obraz spisovatelky jinak než jen z její vlastní perspektivy: Němcová vedle něho projevuje svůj obrovský talent, svou nehynoucí vášeň psát a tvořit, která se jí stala životní prioritou, ale zároveň i svou nepraktičnost a potíže s vedením domácnosti, jež vedly až k autorčině existenční sebedestrukci.

Výmluvné jsou v tomto směru dialogy s Karolínou Světlou, reprezentující ve hře české intelektuální okolí Němcové. V jedné ze scén přináší Světlá Němcové finanční pomoc, šlechetný dar od českých vlastenců. Této události je přítomen i Václav Čeněk Bendl, příslušník družiny mladší generace literárně činných tvůrců, s nimiž se Němcová v té době přátelila. Obdarovaná autorka se s ním o část daru bez váhání podělí. Tuto scénu jsme kvůli nedostatku protagonistů mužských rolí nakonec museli ze hry vypustit, ale zmiňuje ji ve svém příspěvku Alla, která Světlou hraje.

Cizinci cizincům česky

Všechny repliky jsou oproti původním textům mírně adaptované. Příběh zahráný studenty češtiny jako cizího jazyka cílíme na studenty stejného zaměření, proto jsme pasáže z Chytilové scénáře, z citované korespondence Němcové nebo z dobových dokumentů museli upravit co do lexika i slovosledu, aby byl pro diváky cizince na první poslech více srozumitelný. Rovněž při tvorbě scénáře Viktorky jsme se drželi textové adaptace pro středně pokročilou úroveň znalosti češtiny. Lepší porozumění filmové podoby cizinci jsme se navíc snažili docílit přidáním českých titulků.

Nyní už dejme slovo samotným studentům coby hercům, hudebníkům a výtvarníkům, aby se s námi podělili o své zážitky, zkušenosti a poznatky, které si z projektu o Boženě Němcové odnesli.

Aleksandra Stanková

Návrhy kostýmů, role Sekretářky

Tento divadelní seminář mi dal alternativní pohled na možnost divadla: když máte divadlo rádi, nic vám nestojí v cestě, ani pandemie s karanténou.

S tvůrčí prací a životem světoznámé české spisovatelky Boženy Němcové jsem se seznámila před několika lety. Avšak teprve teď se má pozornost soustředila na cestu, kterou si prošlo venkovské děvče, přeměňujíc se v ženu, která se posléze stala jednou z nejzářivějších literárních postav českého národního obrození. Díky projektu *Tři podoby Boženy Němcové* jsem měla příležitost zamyslet se nad spojením osobnosti a tvůrčí cesty této mimořádné ženy 19. století. Kromě toho jsem se dozvěděla také o způsobu života praktického i duchovního venkovských lidí v 19. století. Díky tomuto semináři

jsem se seznámila se spisovatelkou Karolínou Světlou a básníkem Václavem Nebeským a začala jsem se více věnovat obrozené literatuře a literární skupině Májovců.

Projektu jsem se zúčastnila jako herečka v menší roli, a především jako návrhářka dobových kostýmů. Nabídka režiserek k vizuální stylizaci postav se pro mě stala obrovskou výzvou. Divadelní hra se natáčela kamerou přes Zoom. Percepce každé postavy tak byla soustředěna převážně na hlavu herce a jeho mimiku. Většina herců měla několik rolí. Pro zvýraznění vlastností a osobitosti každé postavy a zároveň pro odlišení různých rolí jednoho a téhož herce jsme jako základní prvek použili pokrývku hlavy, doplňky do vlasů, účes a líčení.

Režijním záměrem bylo obsadit postavu Boženy Němcové třemi různými dívkami, které představují tři životní období slavné spisovatelky: svazující, předem domluvený sňatek s Josefem Němcem, začátek spisovatelské dráhy,

olemovaný mileneckým vzplanutím k Václavu Bolemlíru Nebeskému, a nakonec třetí etapa – plná paradoxů: umělecká sláva na jedné straně a zklamání, bída a strádání na straně druhé.

Jako spojující kostýmní prvek pro tyto tři podoby téže osobnosti jsem zvolila šálu přes vlasy, která volně padá na ramena. Je to základní prvek dámských šatů v období romantismu. Vlastnosti každé role určuje barva šály:

1. Mladičká dívenka Betty Panklová je ve hře představena dvěma kostýmy: v prvním zpodobení má copánky s červenými mašlemi a podle režie hry má držet panenku, což symbolizuje její křehkost a nepřipravenost pro dospělý život, který na ni čeká. V druhém má vlasy zahalené poloprůsvitnou šálou béžové barvy, která připomíná závoj nevěsty a symbolizuje naivitu, něžnost a duševní čistotu, naději a rozechvělá očekávání nejasné budoucnosti.

2. Zadaná žena Barbora Němcová je zahalená poloprůsvitnou růžovou šálou, symbol toho, že si uvědomuje své zklamání z manželství, ale zároveň zachovává víru v lásku, snahu obhajovat své hodnoty a hledá své poslání. Je to rozmezí mezi nadějí a ztracenými iluzemi.

3. Zralá žena Božena Němcová je zahalená saténovou šálou syté, tmavočervené barvy, která vypovídá o pocitech smutku, zklamání a předurčení k těžkému konci. Ale zároveň symbolizuje zachování

duševních sil a odhodlanosti, i přes veškeré peripetie a nepřízně osudu, které ji potkaly. Pomocí těchto tří barev – béžové, růžové a tmavočervené se snažím divákovi zprostředkovat naše představy o duševním světě této postavy v různých obdobích jejího života.

Další základní skupinou prototypů jsou postavy z povídky o Viktorce z románu Babička. Tvorba těchto kostýmů byla pro mě dobrodružná výprava do české vesnice devatenáctého století, k slovanským tradicím a zvykům. Postavy z povídky hýří jednoduchostí a dobrosrdečností. Konstrukční děj vábí kontrastem mezi láskou a podvodem, mystikou a realitou, vírou a pověřivostí, nadějí a zoufalstvím, životem a duševní smrtí. City a principy, které čtenáře oslovují i dnes.

Vypravěče jsme představili v mysliveckém kostýmu. V románu

Babička je Myslivec právě tím, kdo vypráví příběh Viktorky. Je to častý pohádkový obraz, který symbolizuje odvahu, nastoluje spravedlnost, obhajuje slabší a ochraňuje duše ztracené v divokých temných lesích.

Matka Viktorky má kostým inspirovaný obrazy puritánek ze 17. století, je odevzdaná, dbalá morálky a naplněná vírou. Je to žena, která přijímá nástrahy osudu s pokorou a slepou důvěrou a poslušností.

Kovářka je ztělesněním venkovské mystiky a zároveň milosrdenství, moudrosti a poznání. Je to postava vesnické ženy se šátkem na hlavě, pověřená svým okolím plnit roli spojovacího prvku mezi přírodou a vesmírnými silami na jedné straně a pozemským a reálným životem na straně druhé.

Viktorka je ztělesněním všeho čistého, půvabného a dokonalého, co patří mladičké a nevinné dívce. Je to mnohovrstevná postava, která v románovém ději prochází hlubokým vývojem. Od hrůzostrašného děsu pronásledované srny přes slepé, naivní zamilování a naděje ve vlastní iluzi až po hluboce tragické zklamání, které jí způsobí duševní onemocnění a smrt. Její postava má tři různé podoby:

1. Půvabná a usměvavá vesnická dívka s hladce upleteným copem na jednu stranu, s červenou květinou za uchem. Postava plná života, jako píseň skřivana, který oznamuje příchod jara.

2. Dospělá dívka, která ztratila svou čistotu a nevinnost, ale překonala svůj strach z pronásledování. Uvědomuje si svou zlou účast, ale je odhodlaná následovat hlas svého srdce, i kdyby ji vedl do pekla. Má rozpuštěné vlasy.

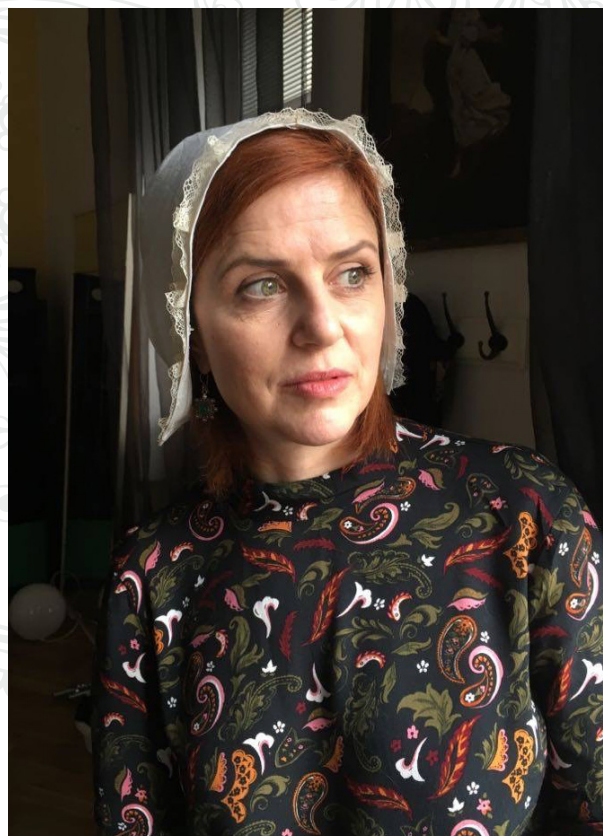
3. Třetí podoba Viktorky je duševní peklo, ve kterém je uzamčená, ztracená mezi iluzí a realitou, každým dnem se zmítající mezi mateřskou starostí a vraždou dítěte. Dítě symbolizuje štěstí prožitého láskyplného okamžiku, který se pak stane skličující vzpomínkou na ztracenou lásku. Jako kostým šílené Viktorky jsme zvolili špinavé a roztrhané šaty, neučesané a spleené vlasy, které korespondují s nepřičetným pomateným výrazem, v náručí drží miminko. Její obraz připomíná lesní vílu ze slovanské mytologie.

Viktorčina sestra a kamarádka jsou podpůrnými postavami děje. Do vlasů si vpletly věnečky z lučního kvítí,

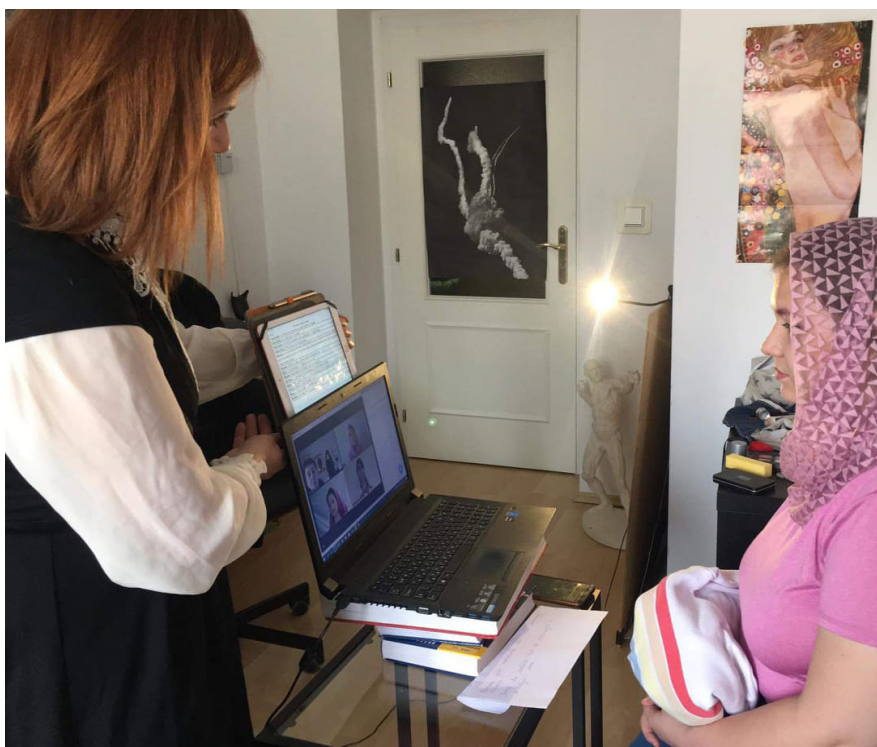
vyjadřující nostalgii po tom vzdáleném, ztraceném světě, který nás vrací do vzpomínek z dětství u babičky na venkově. Děvčata si věnce vyrobily samy.

Ostatní klíčové postavy této hry jsou rodiče Betty Panklové, Josef Němec, básník Nebeský a spisovatelka Karolína Světlá, přítelkyně Boženy Němcové. Pro inspiraci k vytvoření kostýmů jsme využili obrazy z jiných významných románů 19. století *Velké naděje* od Charlese Dickense a *Pýcha a předsudek* Jane Austinové. Snažili jsme se, aby se doplňky do vlasů a kostýmy podobaly těm z 19. století a působily stroze, odměřeně, rafinovaně a zdvořile.

Příležitost k setkání s osobností Boženy Němcové v rámci projektu *Tři podoby Boženy Němcové* ve mně vyvolalo úvahy o tom, jaký byl tehdejší svět, jaký v současné době je a pravděpodobně i bude – včera, dnes a zítra. Duchovní

potřeby člověka v 19. a 21. století jsou si tak podobné. Materiální svět kolem nás se vyvíjí a překotně mění, ale naše duchovní podstata táhne k lásce, k uplatnění své vlastní vůle a k tvůrčímu rozvíjení svého talentu, a to jak v devatenáctém, tak i v jednadvacátém století. Tyto tři komponenty budují základní duchovní a eticko-morální hodnoty našeho vnitřního světa, světa naší duchovní podstaty. Té duchovní podstaty, jež je svou tvůrčí silou schopná zanechat stopu ve Věčnosti, stejně jako tvorba Boženy Němcové zanechala stopu v kulturním dědictví lidstva.

Ágnes Hein

Mladá Betty

Všichni znají Boženu Němcovou, ale před svatbou se jmenovala Betty Panklová. Narodila se ve Vídni, měla německy mluvící rodiče.

Postava Betty v divadelní hře je velmi mladá, je jí 17 let. Jak její otec často říká: „je ještě dítě“, a přitom už se má vdávat. Otec Betty velmi miluje. Její matka ji ale nesnáší. Přiměje Betty, aby si vzala pana Němce, od něhož získá příjmení, které známe: Němcová. Betty ještě vůbec není připravená na svatbu a na manželství, ale doufá, že pan Němec bude milující manžel. Na začátku manželství je ještě trochu naivní, a myslí si, že budou mít s manželem láskyplný vztah, ale už brzy po svatbě si uvědomí, že její manžel ji vidí jenom jako ženu, která má zůstat doma a dělat jen to, co on jí řekne. Betty ale má svou vlastní hlavu a nechce být taková, jak chce on, například, že má mluvit jenom česky, a ne někdy i německy, jak mluvila s otcem a často i s matkou.

Na Betty se mi líbí, že je velmi přirozená a upřímná: říká, co si myslí. Líbí se mi taky, že je sebejistá, a ví, co chce, a co ne. Betty se nepokouší být někdo jiný. N e p o k o u š í

se vypadat starší než je, hraje si s panenkami, protože na to má chuť a nechce, aby za ni někdo dělal rozhodnutí. Líbí se mi, že je stále plná nadějí, i poté, co si uvědomí, že v jejím manželství láska nebude. Myslím si, že dobře ví, že její nejnvtřnější myšlenky a touhy patří jenom jí, a nikdo jí je nemůže vzít, i když ona sama jim někdy nerozumí.

Postava Betty se mi hrála moc dobře. Měla jsem radost při jejím ztvárnění, protože mám ráda přirozené lidi, kterým rozumím a jí opravdu rozumím. Vím, že jsem v úplně jiné situaci, než byla ona, nemusím si brát nikoho, koho neznám, a já sama si můžu vybrat, s kým budu žít. Ale i v naší době existují okolnosti, díky nimž se cítíme být v pasti. Důležité je, jak s nimi zacházíme, a že se nikdy nevzdáme své vnitřní touhy, svého já. To jsem se od ní naučila, a myslím si, že

se to od mladé Betty můžeme učit my všichni.

A co mi dal divadelní kurz? Naučila jsem se nová slova, ale i lepšímu porozumění. Když hrajete divadlo, musíte rozumět, co říkají ostatní postavy, abyste mohli reagovat. Samozřejmě že máme texty rolí, a učíme se je, ale divadlo není jenom psaný text, ale i frázování a intonace. Intonaci můžete dělat správně jenom tehdy, když rozumíte tomu, co říkáte a na co reagujete. Tak jsem se v divadelním kurzu naučila hodně o intonaci v češtině, protože ta je někdy trochu jiná než v němčině. Také jsem se učila mluvit česky před lidmi. Na začátku jsem z toho měla opravdu strach, ale v divadelním kurzu mi všichni pomáhali a teď už strach nemám. V neposlední řadě jsem se samozřejmě také dozvěděla hodně o životě Boženy Němcové. Byla to velmi důležitá a zajímavá osoba na české literární scéně.

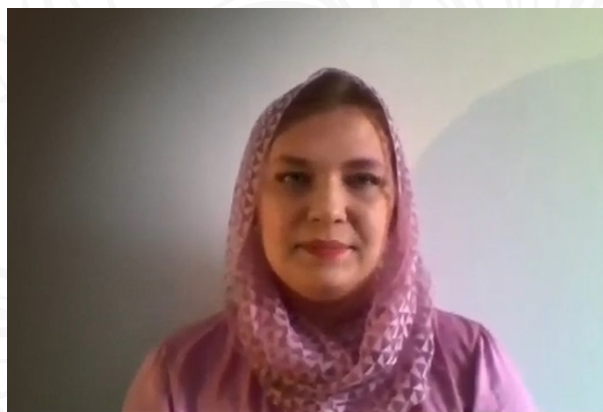
Pro mě byl ten kurz velmi dobrý, myslím si, že jsem teď odvažnější v mluvení česky. Prožila jsem si tam hodně radosti a doporučuju ten kurz každému, kdo se učí český jazyk v Praze.

Tetiana Solomadina

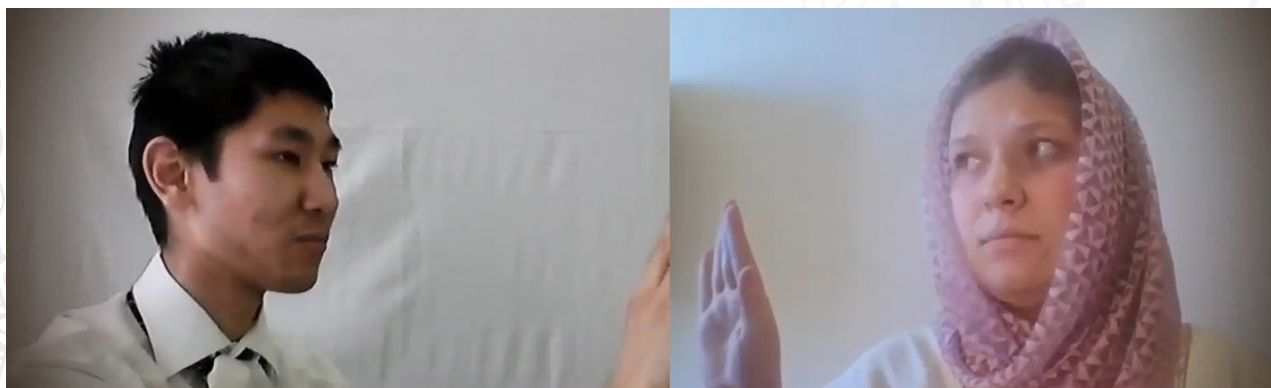
Barbora Němcová, hudební doprovod

Poprvé jsem hrála v českém divadle. Strašně jsem se na tuto zkušenost těšila. V divadle jsem hrála už v dětství, a během života jsem vždycky ráda účinkovala ve školních divadelních hrách. Když jsem viděla divadelní hru, kterou studenti hráli na konci prvního semestru, hned jsem se rozhodla, že to chci zažít taky.

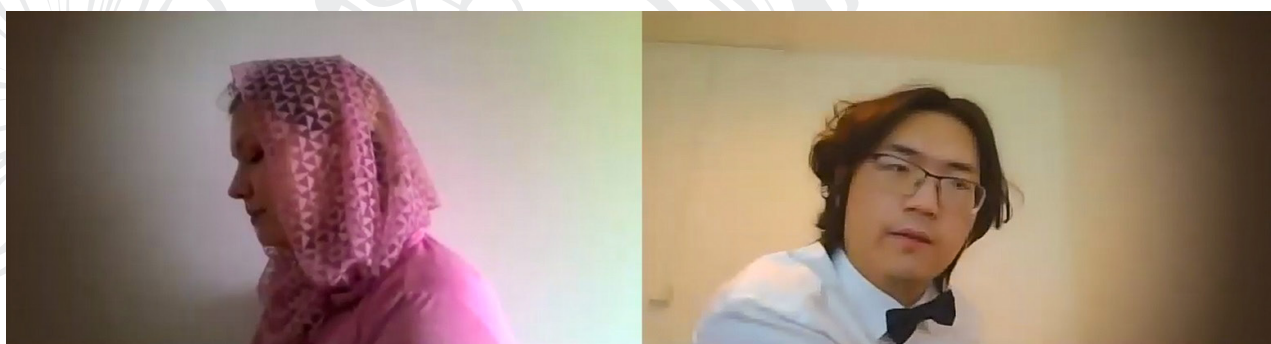
Naše setkání byla báječná, museli jsme vyslovovat všelijaké jazykolamy, k tomu jsme ještě měli pěkný

období, a to koronavirové nebylo výjimkou. Se seminářem jsme pokračovali přes Zoom, a díky

hiphopový doprovod. Dělali jsme různá divadelní cvičení a seznamovali jsme se s postavami. Bohužel po několika setkáních do Česka přišel koronavirus. Ale naštěstí divadlo přežívá všelijaká

tomu jsem zažila naprosto unikátní zkušenost on-line divadla. Zajímalo mě, jakým způsobem to budeme natáčet, a jsem moc šťastná, že se nám všechno podařilo.

Nebeského, on jí má taky rád, ale bohužel žárlivý Barbořin manžel jejich lásce překáží. Moc se mi líbilo hrát postavu Barbory, mezi sebou a ní jsem našla hodně společného, například lásku k umění, nebo život s člověkem, který jí

Měla jsem dvě funkce: hrála jsem Barboru Němcovou a kromě toho jsem hrála na violu. Chtěla bych především popsat svou postavu a to, jak se mi hrála. Moje postava se jmenuje Barbora Němcová, je to jedna z našich třech podob Boženy Němcové. Barbora má velkou vášeň – ona píše a chce se naučit dobře psát česky. Trošku jí obtěžuje život její manžel, protože jí nerozumí a velmi na ni žárlí. Barbora má ráda pana

nerozumí. To všechno jsem zažívala i ve svém životě, proto jsem roli Barbory hrála ráda. Chtěla bych ještě zmínit, že moje nejoblíbenější věta v té roli je *Mužský a ženská má rovné právo i hlas*, protože téma rovných práv je blízké i mně. Také mě zaujalo, jak jsme se učili předstírat přímý kontakt s ostatními herci na scéně, když jsme se jakoby dívali na jiné postavy příběhu, na videu to vypadá velmi přirozeně. Líbilo se mi, jak jsme pracovali s výslovností, i když jsem občas byla velmi smutná, že se mi to nedaří. Teď slyším, jak mi divadelní seminář pomohl i v běžném životě, začala jsem dávat mnohem větší pozor na délky vokálů a na „o“, které se v češtině vyslovuje jinak.

Jiná a taky výjimečná zkušenost byla hrát na violu spolu s Minami. Když ještě nikdo netušil, že budeme mít on-line divadlo, zajímalo mě, jak je možné spojit hudbu s našimi rolemi, avšak díky on-line divadlu se to podařilo bezvadně. Jsem velmi šťastná, že jsem měla příležitost zažít divadlo on-line, a děkuju mnohokrát našim učitelkám a všem svým divadelním kolegyním a kolegům.

Elena Bondareva

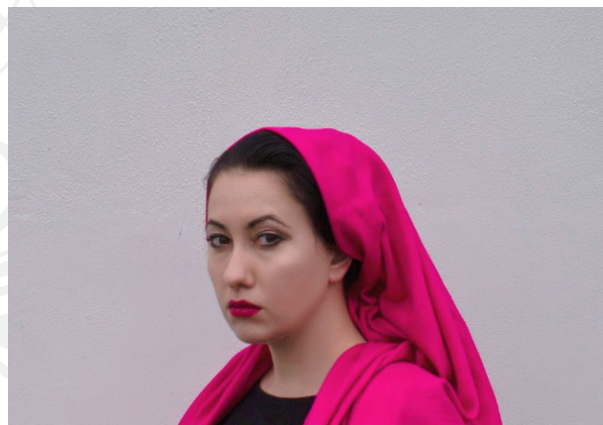
Božena Němcová

– *Podepisuji se Božena Němcová, – říkám do kamery. Vyslovit něco takového jsem snila celý život. Je pravda, že spojovat se s velkou českou spisovatelkou je pro mě – člověka, který se celý život živil texty – velká čest. Hrát její roli byl můj sen.*

– *Ale ta česká řeč, to je poklad! – říkám do kamery. A to je pravda. Pro mě je to opravdový poklad. Zaniklý v raném dětství, když doma, v rodině potomků českých emigrantů nejprve mluvili česky, a pak přestali, a ten jazyk jako by byl pro mě ztracený, ale, jak vidíme, ne navždy.*

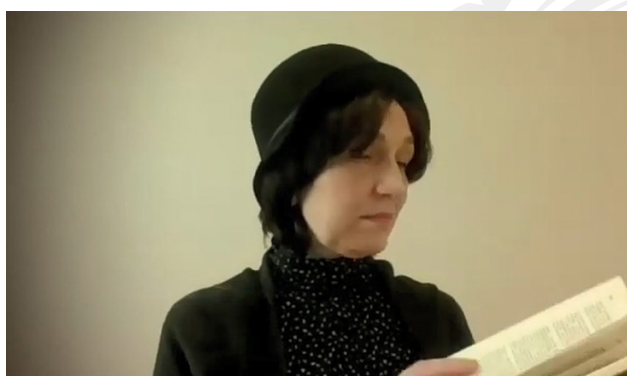
Je to velmi slavnostní okamžik, velmi důležitý. Hraju Boženu Němcovou, jíž bylo před smrtí tolik let, kolik už mi brzy bude.

Krásné pohádky napsané touto spisovatelkou, její čeština rozkošná,

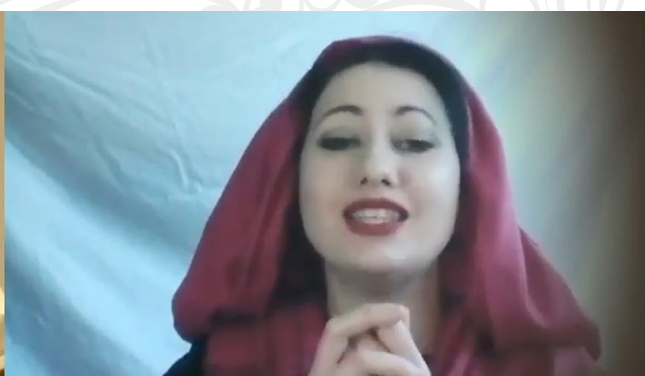

které jsem vášnivě milovala, žila a tvořila v chudobě, utrpení a nepochopení. Nové poznatky mě nutí hledat ještě více informací, číst nová fakta biografie této vynikající ženy. Tuto stránku české literatury a osobnost Boženy Němcové objevuji znovu a zcela jinak. Halím si hlavu šálem jako ona, myslím jako ona, chci psát, jako ona. Ale žít a zemřít jako ona nechci.

A taky jsem asi nechtěla hrát její roli takhle – on-line, sedíc doma, na

zářící jako šperk – toto jsem obdivovala od doby, kdy jsem se naučila číst česky. Nyní se díky naší divadelní hře dozvídám, že autorka *Babičky* – díla,

studentské koleji. Žádná scéna, lampy, diváci, ovace – nic z toho není a nebude. Pod šaty, které jsem si vybrala pro roli, mám domácí tepláky a gumové žabky.

O tom se však nikdo nedozví. Každý vidí jen vážnou tvář, černé šaty a hlavu zahalenou šátkem. Všichni vidí jen její těžkou situaci, její zoufalé pohyby ve

Protože teď je správně dělat to úplně jinak. Správně je neposlouchat tyto instinkty vůbec. Aby vše fungovalo, jak má, potřebuji plné sebeovládání,

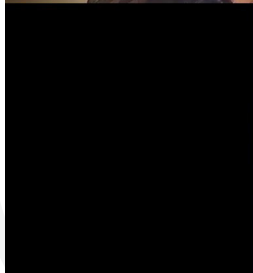
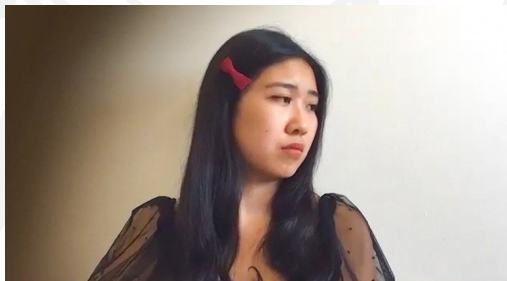

snaze uhladit vetchý, ubohý a roztrhaný ubrus – moji a její jedinou skromnou scénickou dekoraci. Jaká byla její očekávání a jak tragicky vše dopadlo.

On-line zkoušky nám umožňují věnovat větší pozornost výslovnosti. Desetkrát opakuji po paní profesorce stejné slovo. A stejně to nefunguje tak, jak by mělo. Řečové instinkty, přizpůsobené ruštině, lépe než já vědí, kam dát přízvuk, jak pracovat v ústech s jazykem při vyslovení hlásky *l*, a kde dávat pozor na samohlásku *o*. To vše skvěle fungovalo celý můj život, a nyní už však nemusí.

hlas paní profesorky ve sluchátkách a desítky pokusů opakovat tak, jak to dělá ona, a ne jak to dělám já, když mě nikdo neslyší.

Žádné cvičení mi snad nedalo tolik práce na výslovnosti jako on-line divadlo. Protože v běžných kurzech a v běžném divadle je vždy dypoustada dalších důležitých věcí: držení těla, kostým, pohyb, interakce. Když hrajete představení, sedíc sama v místnosti, je tam s vámi jen ten hlas, který popáté, podesáté a podvacáté redukuje samohlásku *o*, a tlačí jazyk na zuby se souhláskou *l*, jak je

tomu v ruštině. To znamená, že se to musí o p a k o v a t stále a stále a stále... Dokud nezískám nový řečový instinkt.

– *N a p s a l a jsem takovou idylu!* – říkám

do kamery. Kolem mě v tu chvíli letí malá muška. Asi vletěla otevřeným oknem. Snažím se nesledovat mušku očima, nemyslet na ni, soustředit se na kameru, ale není to možné. Bude vidět muška na záznamu? – na to myslím. Bude vidět pohyb mých očí za muškou na záznamu? – na to myslím. Připadá mi to směšné a je to přesně ten druh hysterického smíchu, který je spojen s nutností nemyslet na to, na co myslet je zakázáno.

Sedím doma s tou muškou a s dekorací přivázanou ke skříni a hraju slavnou spisovatelku, která se navždy stala součástí historie. Velkou spisovatelku, která zemřela v bídě, bezmocná, opuštěná, nešťastná, jež nikdy ve svém krátkém životě nenašla úplnou spokojenost.

– Ale ten život byl naplněný touhou a prací, –

říká moje partnerka v roli, jež také hraje Boženu, ale v její mladé verzi. Tehdy ještě věřila v budoucnost a že vše určitě dopadne dobře, že práce jí přinese slávu a bohatství, poctivý principiální postoj nedovolí zůstat mimo hru a dobré čisté srdce se stane zárukou dlouhého šťastného života mezi blízkými lidmi. Jak úžasné a absurdní je, že se to všechno ukázalo jako nepravda.

Božena se nedočkala života, který si zasloužila. Moje spoluherečky hrají její život – naději, lásku, víru v budoucnost. Mým úkolem je hrát její smrt. Ty poslední roky, měsíce a dny, kdy zbyla jen práce, zoufalství a čekání na konec. Kvůli koronaviru jsem se nedostala na jeviště v roli, o které jsem celý život snila. My, zahnaní do kouta novou neznámou nemocí, děsivou absurdní katastrofou, která zničila životy lidí po celém světě, hrajeme příběh absurdního neštěstí Boženy Němcové on-line. A právě teď docházím k závěru, že je to přesně ten správný způsob, kterým se ten smutný příběh musí hrát.

V historii vždycky zůstane jen to nejdůležitější: Božena Němcová bez ohledu na její těžký osud zůstala v srdcích lidí jako velká spisovatelka. Černé skvrny, které její život naplnily, na její biografii nezanechaly stín. A já jsem zahrála její roli ve studentském představení, kdy se kolem nás hroutil svět a spousta lidí ani nevěděla, jak žít dál. A ani ta muška na záznamu není vůbec vidět.

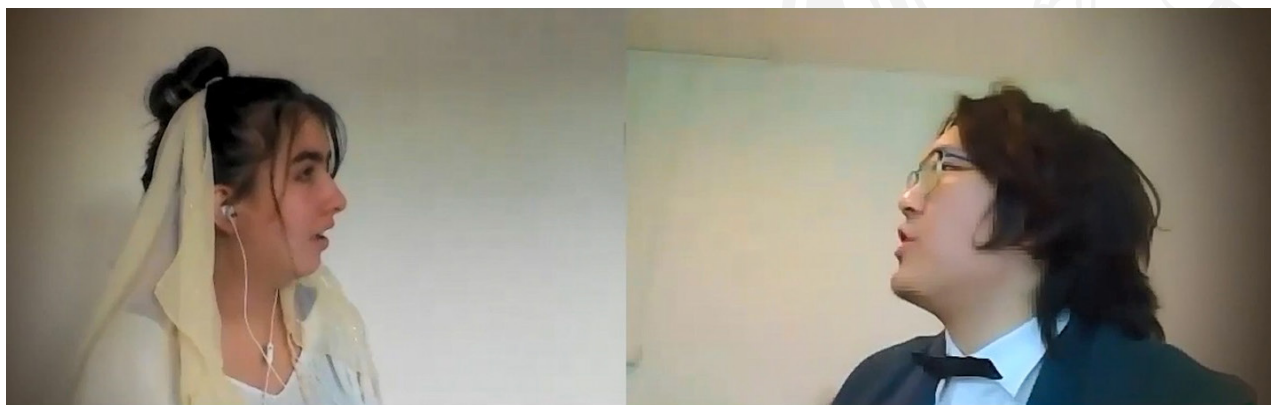
Ladislav Wang Ziju

Josef Němec, Myslivec ve Viktorce

Josef Němec: Kdybych měl ještě jednu šanci. Co je láska? Když se taková otázka položí, mohou existovat různé odpovědi, ale v postavě Josefa Němce, v tomto muži s vtipným jménem, se jeho láska jeví jako smutný žert. Jmenuje se Němec, ale mluví jenom česky. Barboře a posléze Boženě dal příjmení, ale ona ho nemiluje. V očích Němce jako typického muže své doby je žena nebo manželka jeho správným doplňkem. Žena, a přitom svobodná? Proč ženy potřebují práci? Jak je vůbec možné, že ženy potřebují svoje nezávislé myšlení? A jak je vůbec možné, že žena svého muže před lidmi ponižuje? A co víc, jak mohou ženy zrazovat muže, i když tato

Němcová nemá žádnou svobodu. Z tohoto pohledu je úplný kretén. Ale je pravda, že ji skutečně nemiluje? Vždyť ve stejném dialogu říká, že by chtěl žít se svou rodinou, soustřeďuje se na stabilitu rodiny. Samozřejmě, že tato stabilita, jak on ji chápal, byla velmi

zrada je jejich hledáním svobody? Na první pohled se Josef Němec jeví jako typický muž z doby Krále Boleslava, doby nadvlády mužů a plné diskriminace žen. Když se jeho manželka rozhodne zůstat s dětmi v Praze, aby mohla psát, Němec ji rezignovaně povzbudí: Piš mi. Josef Němec na jedné straně své ženě vůbec nerouzumí, drží se starých pravidel a

konzervativní, ale na základě těchto náznaků si myslím, že ji stále miluje.

Tak proč jeho láska dopadla tak nešťastně? Příčinou je doba, ve které žili, ta dusivá atmosféra, která ho od začátku tvarovala, aby byl takový, jaký byl, a aby jeho myšlení nevyhnutelně směřovalo k tvrdohlavému autokratickému stylu.

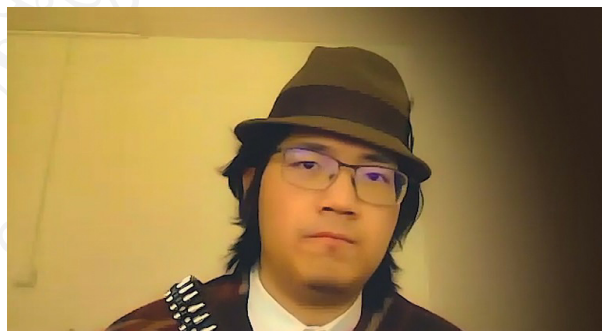

Raději chci vidět příběh Josefa Němce a jeho ženy jako důsledek dobových okolností. Kdybych byl Němec, a vlastně jsem jím byl, doufal bych, že se čas jednou vrátí do toho jasného a teplého odpoledne, když si Betty ještě hrála se svou panenkou a já jsem byl plný nadějí. Já bych na ni hleděl s pevnou vírou, ale současně bych jí řekl jemně, „Milá děvenko, pokud nejsem tvůj typ, tak na mě zapomeň, jako zapomínáme na včerejší zlý sen. Ale pamatuj si, až si budeš někoho vybírat, řid' se jen hlasem svého srdce.“ To by byl můj poslední něžný vzkaz.

Myslivec: Srdce pod perem

Moje druhá postava je Myslivec, má na sobě hezký klobouk s nádherným perem. Vyprávím lidem, co jsem viděl a slyšel, příběh o Viktorce, která šla za svou láskou, ale ta nakonec nedopadla dobře. Jeden čínský spisovatel kdysi řekl, že kolemjdoucí pozorovatel není vždy schopen plně se vžít do pocitů obou

stran. To je určitě pravda, ale stále cítím zármutek z toho, jak jsem byl svědkem Viktorčiny proměny z krásné holky plné radosti v šíleného maniaka. Nejsem její blízký přítel, ale představuju zrcadlo pro lidi, kteří ten příběh poslouchají, a jsem nejen zrcadlo, ale mám i své vnitřní pocity a neodvážuji se ani představit

si bolest Viktorky, její sestry, matky a kamarádky, všech těchto srdcí.

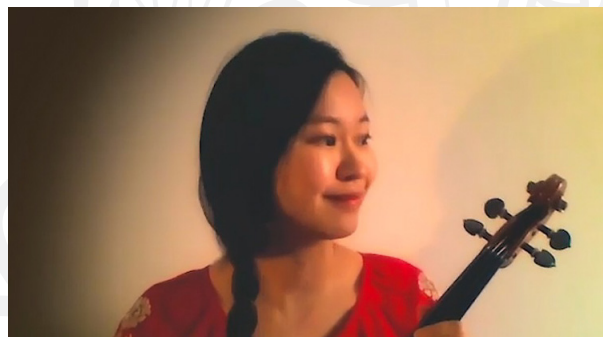
Lásku bychom nikdy neměli přestat hledat. Před všemi, ať už milujícími se navzájem, nebo těmi osamocenými, klobouk dolů. Klobouk dolů před Viktorkou a před všemi lidmi, kteří upřímně hledají svou lásku.

Minami Toyoshima

Viktorka, hudební doprovod

Tento semestr nám poskytl vzácnou příležitost: kvůli nouzovému stavu jsme museli naše divadelní představení natočit na Zoom. To znamená, že jsme měli málo možností vyjádřit děj a postavy pohybem jako v normálním divadle, ale spíš jsme se soustředili na čtení textu a na hlasový projev. Při zkouškách jsme věnovali víc času čtení nahlas než v minulém semestru a to patrně působilo kladně na zlepšení naší výslovnosti. Já jsem například měla problém s výslovností věty „šlápla jsem na trn“ a vyslovovala jsem ji jako “šlápla

dívat na české filmy. Hlavní výhoda spočívá v tom, že se nové výrazy můžeme naučit aktivně. Když člověk vyslovuje něco, vůči čemu má silnou emocionální vazbu, zůstane to v jeho paměti dlouho a hluboko. A takové zážitky poskytuje právě náš kurz prostřednictvím hraní role, protože to jsou něčí životní zážitky.

jsem na trn” pod vlivem japonštiny. Vždycky, když jsem vyslovovala tu větu, učitelky mě zastavily a hodněkrát jsem to musela trénovat, ale po pár zkouškách se mi to podařilo vyslovit správně.

Když hrajeme divadlo, můžeme se taky hodně českých frází naučit nazpaměť. To je úplně jiný zážitek než číst knihy, učit se gramatiku s učebnicí, nebo se

V představení jsem hrála roli Viktorky. Byla to pro mě těžká role, jednak protože Viktorka je fiktivní postava na rozdíl od ostatních postav z jiných scén (tj. postav kolem Boženy Němcové), a jednak z toho důvodu, že vždycky, když jsem hrála, jsem se cítila velmi smutně z toho bezradného příběhu. Na začátku jsem neměla dost jasnou představu o tom, jak postavu Viktorky ztvárnit, neboť z textu se nedá dozvědět podrobně o dalších okolnostech jejího života, myšlenkách a dosavadním životě. Její osobnost je

popsána hlavně zvnějšku: je to idylická postava žijící na vesnici, pracovitá, mladá, hezká holka, po které hodně mužů touží jako po ženě. O vojákově s černými očima, jenž ji jednou miloval a potom opustil, také nevíme mnoho podrobností. A proto jsem si potřebovala představit důvod, proč Viktorka opustila šťastnou budoucnost s Toníkem a šla za vojákem, a proč nemohla dodržet slib,

který dala Kovářce. Ano, samozřejmě bylo to kvůli lásce. Avšak dvacetiletá holka si troufá vydat se sama na tak

nebezpečnou cestu pouze z lásky? Myslím si, že její beznadějně chování má příčiny v době, ve které žila. Viktorku můžeme považovat za ideální alter ego Boženy Němcové, vždyť Viktorka si vybrala muže podle svých citů a z lásky, naproti tomu Božena se musela provdat za muže, jehož jí vybrali její rodiče. Ačkoli je Viktorka ztělesněním ideální lásky ženy k muži, její osud dopadne tragicky. Je to kvůli dobovému postavení ženy: ne jenom pro Viktorku, ale pro tehdejší ženy obecně neexistovala představa jiného života, než se vdát a být majetkem svého muže. Jinými slovy ženy nemohly určovat svůj osud. O tom je i závěr povídky o Viktorce: Opuštěná černým vojákem, nemohla najít způsob žití sama s miminkem, ze zoufalství zešílela a hodila svoje dítě do vody. Pokaždé, když jsem hrála poslední scénu z Viktorky, jsem skutečně plakala, protože jsem se s ní ztotožnila a cítila jsem se bezmocně a bezradně.

Zdá se mi, že naše představení *Tři podoby Boženy Němcové* je o životě ženy obecně, třeba proto, že jsme měli málo

mužských studentů (však oba herci hráli skvěle) a většina postav byla ženských. I když je náš příběh o ženách z 19. století,

poselství a tematika jsou stále aktuální: toužit po lásce a uskutečnit svůj ideální život je těžké. Také žít jako žena je i v dnešní době těžké, já se také občas cítím bezmocně kvůli tomu, že jsem žena.

Další nezapomenutelnou zkušeností byla pro mě hudební účast na představení. S Táňou Solomadinou jsem se seznámila při našem předchozím představení na konci zimního semestru nazvaném *Povídky z baru*. Tehdy jsem hrála roli muzikantky a po představení ke mně Táňa přišla a říkala, že také hraje na violu. Bylo to pro mě velké překvapení,

protože viola není tak populární hudební nástroj jako housle nebo klavír. Od té doby jsme občas spolu hrály a tady v našem představení o Boženě Němcové jsme měly šanci vytvořit hudební part. Naše učitelka a režisérka paní

Starý Kořánová nám navrhla, abychom zahrály písničky *Hajej můj andílku* a *Letěla bělouňka holubička* ze Smetanovy opery *Hubička* a *Čechy krásné, Čechy mé*. Ty písně jsem neznala, ale jakmile jsme s Táňou začaly hrát spolu, cítila jsem, že to jsou krásné idylické písně a v souladu se světem příběhu. Při natáčení hudby, při němž pomohla Melanya svou kvalitně zvládnutou kamerou, mě napadla ještě jedna píseň: *Ej lásko, lásko*. Tuto píseň jsem už dávno poslouchala na albu Janáčkových lidových skladeb a byla jsem jí okouzlena. Poté, co jsem si přečetla text písně, zjistila jsem, že má společný obraz s příběhem Viktorky.

*Ej, lásko, lásko, ty nejsi stálá.
Jako voděnka mezi břehama.*

*Voda uplyne, láska pomine.
Jako lísteček na rozmarýně.*

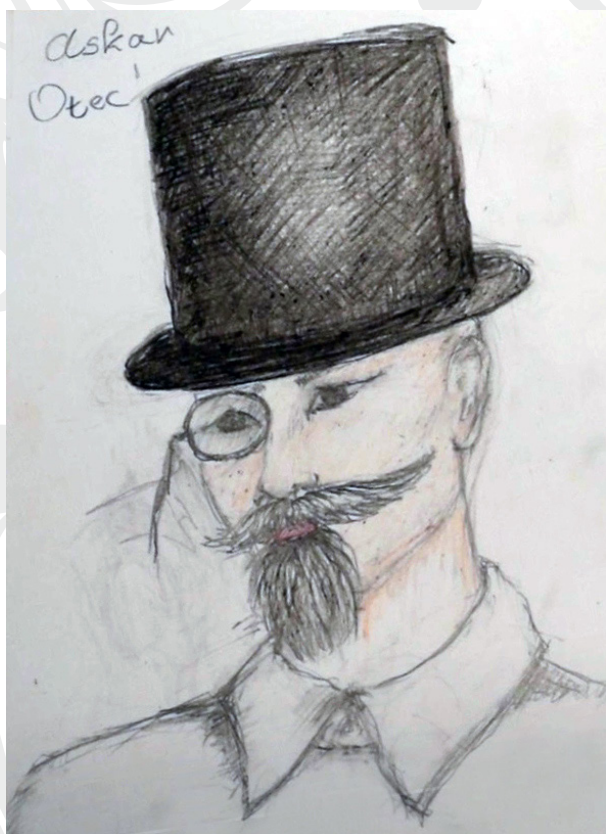
Na závěr bych chtěla poděkovat Aleksandře, která mi pomohla s nalíčením a kostýmem. Bez její pomoci bychom nemohli realizovat jednotlivé postavy tak živě.

Askar Akayev

Otec Betty, J.B. Nebeský

V tomto semestru jsme hráli obrazy ze života Boženy Němcové. Měl jsem dvě role, první je Otec Betty a druhá je J. B. Nebeský. Zkoušky jsme měli přes internet a někdy to bylo dost těžké, poněvadž jsme měli problémy se spojením. Přesto si myslím, že jsem se naučil hodně věcí, kupříkladu správně vyslovovat některá česká slova, díky práci s texty a mluveným slovem jsem si rozšířil svou slovní zásobu a v neposlední řadě jsem se naučil trochu rapovat, což je dobré pro nácvik rytmu řeči.

Vzdělávání prostřednictvím divadla na univerzitě má dlouhou tradici. V 16. století pozval Ferdinand I. do

českých zemí jezuitu. Vedle dnešní Karlovy univerzity zakládají jezuité u svatého Klimenta v Praze svou akademii v Klementinu. A tyto dvě školy, v Klementinu a v Karolinu mezi sebou začaly soupeřit na poli učeném, intelektuálním. Učenci se vzájemně zvali na disputace a v obou institucích se konala divadelní představení, byla to školní dramata, která byla tehdy součástí výuky.

V té době bylo divadelní představení moc důležitým předmětem a nyní má stejnou hodnotu a řekl bych, že v současnosti se tento předmět dokonce ještě dále rozvíjí díky moderním technologiím. Mně osobně dal ten předmět hodně nových zkušeností a moc se mi líbilo hrát Otce Betty a Václava Bolemíra Nebeského.

Otec Betty

Otec Betty je podle mého názoru člověk, který především velice miluje svou dceru, nejvíc ze všech lidí. Myslím si, že v některých komplikovaných životních situacích se někdy bojí své ženy. Asi má problémy se zrakem, protože používá monokl. Během představení jsem měl

falešné vousy a klobouk a vypadal jsem v tom kostýmu jako džentlmen z 19. století. Tuto postavu jsem hrál velice rád, jelikož jsem neměl mnoho textu a bylo pro mě důležité, že ta postava je dobrosrdečná a laskavá.

J.B. Nebeský, důvěrný přítel Barbory
Nebeský je podle mě člověk moc naivní, který věří, že především láska je to, co může být v životě nejkrásnější. Je poslušný a dělá všechno pro to, aby byl s Barborou (Boženou), ale bohužel

Barbora má manžela a chudák Nebeský zůstane sám. Nevím proč, ale zdá se mi, že Nebeský je hodně smutný hlavně z toho, že má dojem, že Božena jeho lásku neopětuje. Tuhle postavu jsem nehrál s takovým nadšením, poněvadž Nebeský byl mileneček Boženy a v textu jsem musel několikrát opakovat slovo „nádherná“ a „nádherné“. To bylo pro mě těžké, pořád jsem to nemohl správně vyslovit, ale bylo to docela zábavné a hodně jsme se u toho nasmáli.

Vlatka Daněš

Matka mladé Betty, Kovářka, Sekretářka

Časy se mění

Když mi z předmětu *Divadelní seminář* vzkázali, že se mnou počítají i v tomto semestru, docela mi to zalichotilo. Tolik, že jsem se pochlubila i dceři, a ta pak se smíchem vyslovila nahlas, o čem jsem i sama přemýšlela: Jestli v těch obrazech ze života Boženy Němcové budu stará Božena či Babička. Ani jedno, Babička v představení vůbec není a – docela mě zamrazilo, když jsem to zjistila – Němcová zemřela, a ještě jí nebylo ani padesát let. O deset let méně než je teď mně, která si klidně zažádám o stipendium a pak odejdu studovat do ciziny, protože chci, a – na rozdíl od Němcové - můžu, jelikož mi to naše 21. století umožňuje.

Zažila jsem v praxi různé divadelní projekty ale ještě nikdy „divadlo na dálku“. Ani jsem si nemyslela, že je to možné. Patřím totiž do staré školy a ochotnické divadlo si spojují hlavně s nevytopeným jevištěm při zkouškách, mizernou technikou a vůní mastixu a

zatuchlých kostýmů, z nichž je cítit pot. Netušila jsem, kam nás přivede společná práce přes Zoom bez společného jeviště, ba co víc, úplně bez jeviště. Výsledky předčily mé očekávání, dlouhé čtené zkoušky našemu představení velice prospěly. Největší objev „distančního divadla“ pro mě je, že dnes je asi (bohudík nebo bohužel?) všechno možné dělat přes internet.

Jako matka, která to v životě neměla vždy lehké, rozumím pohnutkám postavy Matky mladé Betty, Boženy Němcové. Nedávám jí ale za pravdu, já patřím k těm rodičům, co by pro své dítě „dali i oko z hlavy“, ale těžko soudit. Doba byla jiná, a proto ji hraju tak, abych byla drsná slovy, ale mimikou a gesty ukazuju smutek. Druhá postava, kterou jsem ztvárnila, Kovářka, se mi hrála moc dobře. Stačilo si před očima představit vesnici mého

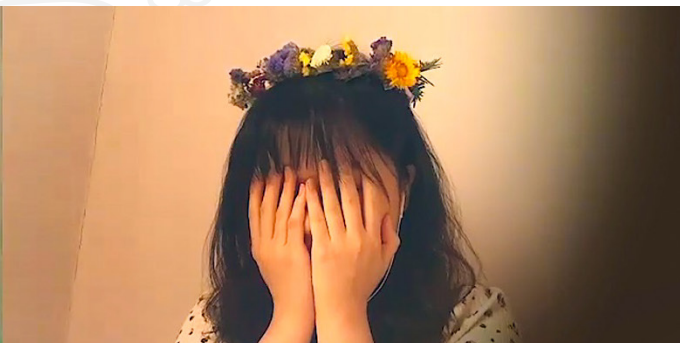
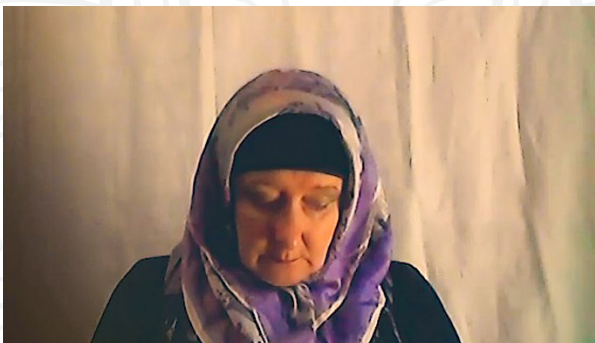

dětství, tety ze sousedství, co přišly k babičce na kávu a na kus řeči. Tehdy, když jsem je poslouchala schovaná pod stolem, zdály se mi neskutečně staré – nosily přece šátky na hlavě, ale ve skutečnosti jim bylo stejně, jako je mi teď. Inu, časy se mění...

A co mi dal předmět jako takový? „Já jsem se česky opravdu naučila ne na kurzu, ale v divadelní skupině. Teprve tam mi to, co jsem se naučila ve škole z učebnice jaksi sedlo. Dalo se dohromady a já konečně češtině začala doopravdy rozumět“, řekla mi svého času kolegyně

chybí a na zkouškách jsem si uvědomila, že je třeba nejen umět je správně napsat, ale v praxi i vyslovovat. Mí kolegové to měli těžší, o to hezčí bylo sledovat jejich radostné „Teď rozumím, to je od....“ když se jim vysvětlila replika a oni pochopili

z krajanské ochotnické skupiny. Hodně jsem o jejích slovech přemýšlela, když jsem přijela do České republiky. Někdy mi totiž mých spolužáků bylo docela líto. Přiletěli sem ze vzdálenosti tisíce kilometrů a teď bydlí na koleji, kde není jeden jediný český rodilý mluvčí, učí se češtině ve třídě, kde v lavici nesedí jediný Čech, když v obchodě či restauraci zkouší mluvit česky, hned jim spěchají na pomoc s angličtinou. Ti studenti si de facto v Praze víc procvičí svou angličtinu než češtinu.

Na divadelních seminářích, kterých jsem během dvou semestrů mého studia účastnila, jsem se učila hlavně vyslovovat délky. Ty totiž v mé krajanské češtině

slovo, kterému nerozuměli. A co teprve pokroky, které dělali ve výslovnosti! Všechna gramatická a pravopisná pravidla jsou jenom kostra jazyka. Aby ta kostra ožila, potřebuje svaly a šlachy, úsměv a radost. A to přijde s praxí, a právě proto by takových předmětů, jako je *Divadelní seminář* mělo být více.

Alla Nesterova

Karolina Světlá, Matka Viktorky

V tomto projektu jsem měla dvě role. O té první, Karolině Světlé, jsem měla jen základní informace, o jejím vztahu k Boženě Němcové jsem nikdy nepřemýšlela. Daný projekt o to ve mně vzbudil zájem a dozvěděla jsem se, že K. Světlá byla o deset let mladší než B. Němcová a chovala k ní velkou srdečnou náklonnost a obdivovala ji jako talentovanou spisovatelku. Znalý se od mládí a pomáhaly si, každá z nich přetrpěla smrt svého dítěte. V 50. letech ale nastala mezi nimi roztržka kvůli styku B. Němcové s literáty mladé generace. Ve svých vzpomínkách

popisuje Světlá epizodu, kdy předala Němcové sbírku peněz uspořádanou pro ni, ale Němcová se o doručené peníze s jedním představitelem té družiny rozdělila.

Právě tuto scénu, určitě trochu pozměněnou, jsme zahráli v našem představení. Na ní je možné jasně vidět, jak odlišné postoje měly obě ženy k

životu a ke světu, a jak rozdílné měly osudy. I když Karolina byla nespokojená s chováním Boženy, velmi s ní soucítila a snažila se jí pomoci. A proto jsem na sebe vzala úkol ty rozporné pocity ukázat, bohužel to pro mě nebylo příliš snadné.

Postava Matky byla více pochopitelná, protože jsem matka dospělé dcery a prožila jsem si všechny matčiny obavy a starosti. Dá se říct, že jsem v podstatě hrála samu sebe, jen jsem se snažila se do té doby a okolností ponořit.

Proč jsem si tento seminář zapsala? Udělala jsem to s jediným cílem, abych překonala psychologickou bariéru při mluvení. Pro mě je to velká překážka, skoro všechny ostatní problémy z toho vyplývají.

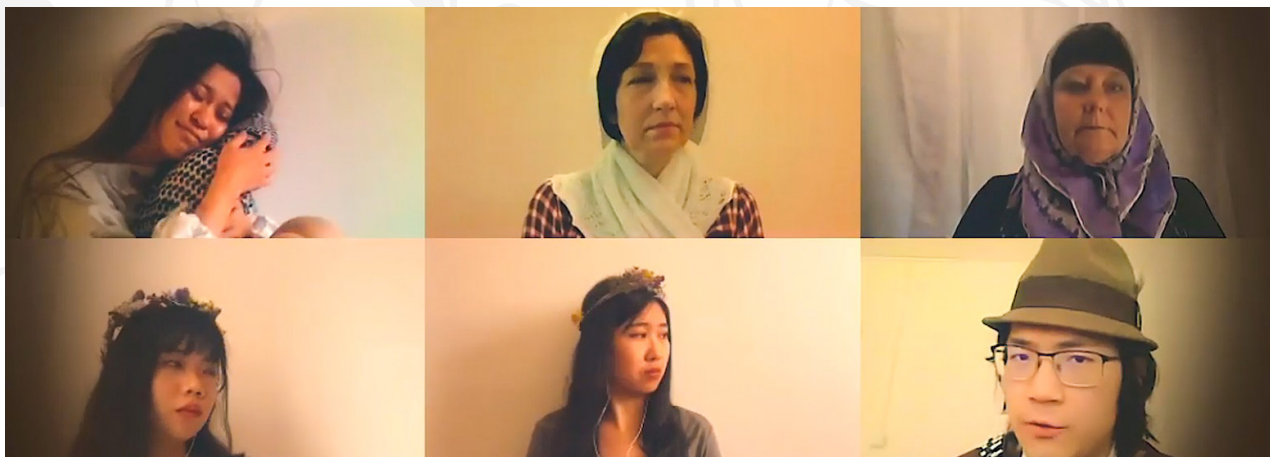
Učení se správné výslovnosti a české intonaci formou hry v rozvolněné atmosféře s používáním různých jazykových a komunikačních cvičení, do kterých byli zapojeni všichni účastníci, mělo pro mě velký přínos. To všechno mi velmi pomohlo zbavit se nervozity nejen při přednesu, ale potom i při běžných rozhovorech a komunikaci s lidmi.

Kromě zlepšení výslovnosti jsem měla možnost díky textům scénáře rozšířit si svou slovní zásobu, procvičit a upevnit znalost určitých gramatických konstrukcí. Všichni jsme měli krásnou příležitost osvojit si práci ve skupině, což bylo nejdůležitější součástí úspěšného zakončení celého projektu. Myslím si, že podobné aktivity mají silný vliv i na motivaci ke studiu.

Byla to pěkná tvůrčí práce, i když probíhala v komplikovaných podmínkách kvůli epidemii. Pro mě je to moc zajímavá zkušenost a krásný zážitek. Zjistila jsem hodně nových věcí o sobě a o jiných lidech.

Kvůli těm dramatickým událostem s koronavirem jsme byli nuceni buď všechno zrušit, nebo zkusit něco nového. Vybrali jsme si to druhé a myslím, že se nám to podařilo. Domnívám se, že je to v složitých situacích nejlepší východisko a ráda bych se zúčastnila podobných projektů i v budoucnu.

Renata Zhao Yue

Sestra Viktorky, Služebná Manka

V této divadelní hře jsem hrála celkem dvě role. První je Služebná Němcové Manka, a druhá je Sestra Viktorky. Přestože ani jedna postava není hlavní postavou a nemá mnoho replik, byla to pro mě velká výzva. Nikdy předtím jsem nezískala žádnou hereckou zkušenost a čeština není můj mateřský jazyk, ale měla jsem velký zájem o hraní a chtěla jsem to zkusit.

Postava, která na mě nejvíce zapůsobila, je Viktorčina sestra. Příběh vypráví o tom, jak se Viktorka zamiluje do vojáka a jde za hlasem svého srdce. Její příběh končí tragicky, neboť otěhotní a její milý ji opouští. Ona se zblázní a žije v lese, nedůvěřuje lidem, své dítě hodí do řeky a sama končí tragicky – zabije ji blesk. To je velmi smutný příběh. Zdá se mi, že jak Viktorka, tak její sestra, kterou hraji, obě dvě jsou prosté venkovské dívky, které ovlivňovala doba a společnost, v níž žily. Když chtěly dívky v tehdejší společnosti dělat něco normálního, společnost je za to odsoudila. Dívky si nemohly samy vybrat osobu, kterou milují, ani si nemohly ponechat řízení svých věcí ve svých rukou.

V našem divadelním semináři jsem kromě studia dramatického textu také získala víc praktických poznatků z češtiny, například o tom, jak lépe vyslovovat, a také jsem se naučila několik nových českých slov. V roli sestry Viktorky mám repliku: Viktorku zasáhl blesk! Slovo zasáhl mi pořád nešlo správně vyslovit, protože pro mě bylo dost těžké vyslovit souhlásky h a l za sebou. Učitelky trpělivě opravovaly mou výslovnost a povzbuzovaly mě. Nakonec jsem to slovo dokázala vyslovit správně. I když se to může jevit jako malá věc, je to pro mě také zlepšení, protože jsem mu musela věnovat hodně pozornosti.

V tomto semestru byl předmět *Divadelní seminář* zvláštní, protože kvůli koronaviru jsme museli mít semináře pouze přes internet. Tato zkušenost byla pro nás velmi nová a každý student se musel snažit vytvořit si vlastní kostým. Učitelé byli také velmi zodpovědní a trpělivě nás vedli. Všichni jsme tvrdě pracovali na dobrém díle.

Lucie Zhang Hanyi

Kamarádka, Oddávající, Dcera Němcové

V představení, hraju tři role. Myslím si, že Oddávající 2 je nejmenší role v představení, protože má jenom jednu větu: "Svým vzorným chováním a správným mravným způsobem si získala lásku a obecnou úctu celého okolí." Když jsem tuto roli hrála, myslela jsem si, že Oddávající 2 říká o Němcové pravdu, tato věta je skvělá.

Další byla role Dcery Němce a Němcové. Je to taky malá role, v příběhu jsem měla dvě věty: 1. „Maminko, já chci, abys byla zdravá a šťastná.“ 2. „Maminka potřebuje klid a ticho!“ Slovo *šťastná* je pro mě moc těžké vyslovit. Pořád se mi nedařilo vyslovit *šť*. Ale zkoušela jsem to mnohokrát a pak jsem to asi dělala pěkně. Podle mého názoru, dcera moc miluje maminku a podporuje ji. Když jsem hrála dceru, byl tam problém, že v této scéně bylo moc lidí, takže bylo

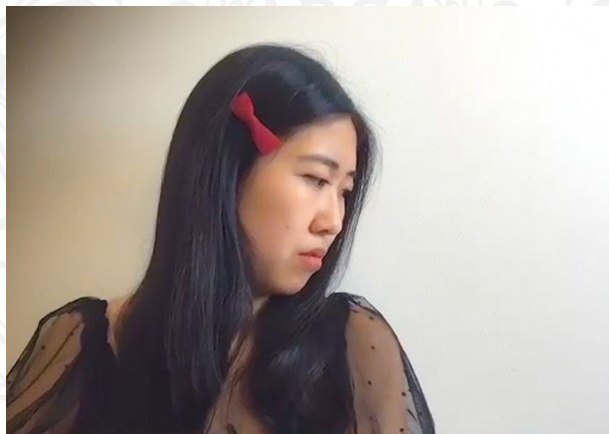
těžké si pamatovat, kdo je kde, někdo je nahoře vlevo a někdo je dole vpravo. Často jsem se bála, že se budu dívat na špatnou stranu.

Poslední role je Kamarádka, která je z těch tří rolí největší. Je to Viktorčina kamarádka. Bylo pro mě trochu těžké si ty věty pamatovat. Nejdřív jsem se bála, že je zapomenu, ale naštěstí jsem si je pamatovala. Myslím si, že na začátku jsem to nedělala dobře a dělala jsem mnoho chyb, ale potom už ne. Postava Kamarádky je dobrosrdečná. Všechny tři role se mi moc líbí, nicméně Kamarádka je moje nejoblíbenější role. Tato role vyžaduje emocionální projev a když jsem roli hrála, dělala

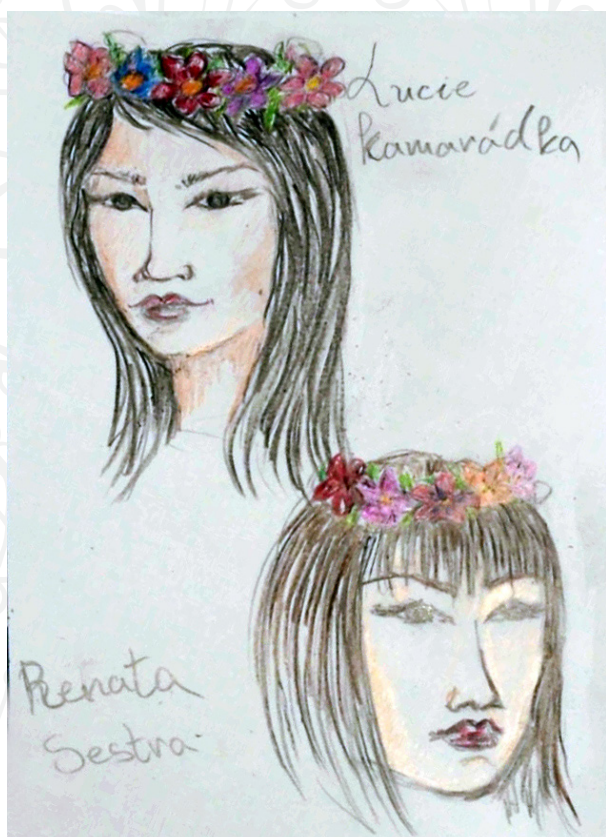
jsem mnoho akcí. Zkoušela jsem to mnohokrát.

Když jsem hrála Kamarádku, potřebovala jsem mít na hlavě věnec.

Ten jsem ale neuměla vyrobit, tak jsem to zkoušela s Renatou, která měla mít taky věnec. Nejdřív jsme našly květiny v květinářství. Bydlíme blízko hřbitova na Žižkově, takže tam je mnoho květinářství. Chtěly jsme koupit rovnou

trochu těžké, ale zvládly jsme to, měly jsme pásku, která nám hodně pomohla. Tento seminář se mi moc líbí. Poprvé v životě jsem zkusila účinkovat v divadelním představení, také hodně mluvíme, takže jsem se naučila hodně z výslovnosti a lexika. A nejdůležitější přínos tohoto semináře pro mě je ten, že jsem poznala mnoho dalších studentů z FF UK a taky jsem poznala dvě nejlepší učitelky, které jsou velmi hodné a svědomité.

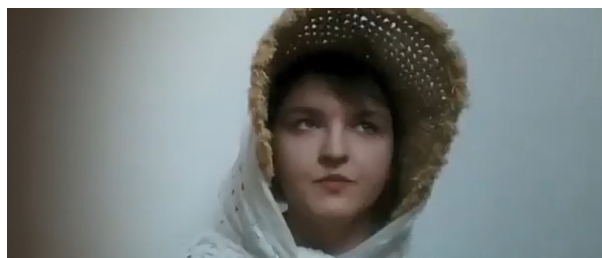

Ema Dmochowska

Slečna

Předmět *Divadelní seminář* jsem si zapsala oba dva semestry svého pobytu v Praze. Hodně mi pomohl při učení češtiny. Byly to hodiny, kde jsem měla možnost mluvit nejvíce. Cvičení a zdokonalování dialogů mi umožnilo soustředit se na chyby, které jsem dělala. Pamatuji si, že na začátku jsem si vůbec nevšimla, že jsem něco říkala nesprávně, protože jsem mluvila nedbale a nepřemýšlela o tom. Procvičování jazykolamů nebo herecká cvičení byla velmi zajímavá, nutila mě myslet rychleji a já jsem získala odvahu.

V představení o Boženě Němcové jsem hrála postavu Slečny. Měla jsem na

jistotou, že jí žena bude věřit, porozumí jí a pravděpodobně jí také pomůže, takže si myslím, že to byla dobrá, chápavá osoba.

Bohužel jsem nebyla na začátku, když jsme začali zkoušet. Ale později to bylo zajímavé. Neměla jsem svou roli, ale nahrazovala jsem lidi, kteří zrovna chyběli, a pokaždé jsem četla jinou postavu. Zajímalo mě, jak bude vypadat

hlavě klobouk a šátek. Nevím, jestli bych si dokázala vytvořit správný kostým bez Aleksandřiny pomoci. Myslím, že konečný výsledek byl dobrý, kostým se mi líbí.

Jméno Slečny neznáme, ani její přesnou historii, je to postava, která čte dopis od Boženy Němcové. Božena Němcová je ve velmi obtížné situaci a píše Slečně se žádostí o půjčku. Slečna je při čtení dopisu čím dál více překvapená, zejména když na konci zjistí, kdo dopis s žádostí napsal. Božena Němcová jí píše s

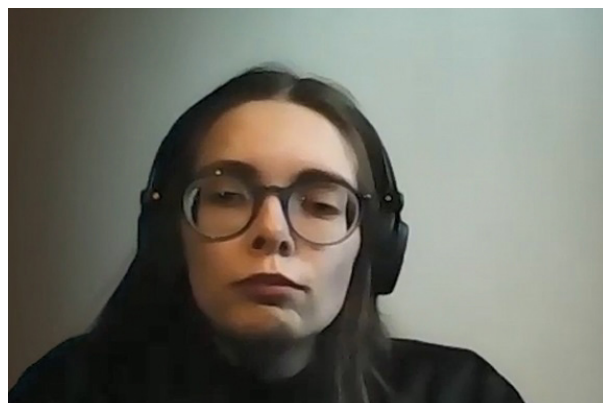

finální výkon, zejména proto, že jsem nikdy neměla on-line kurzy. A to tím spíše, že jde o divadlo. Myslela jsem, že to bude těžké, ale výsledky jsou zatím velmi zajímavé (měla jsem možnost vidět pouze jednotlivé scény, jak byly natočené) a myslím si, že všechno bylo dobře promyšlené a herci si vedli dobře. Myslím, že období s koronavirem, kterým si procházíme, je velmi těžké, ale zároveň se vytváří mnoho kreativních věcí, protože jsme nuceni opustit svou zónu pohodlí a vyzkoušet si jiné umělecké formy.

Judyta Opalińska

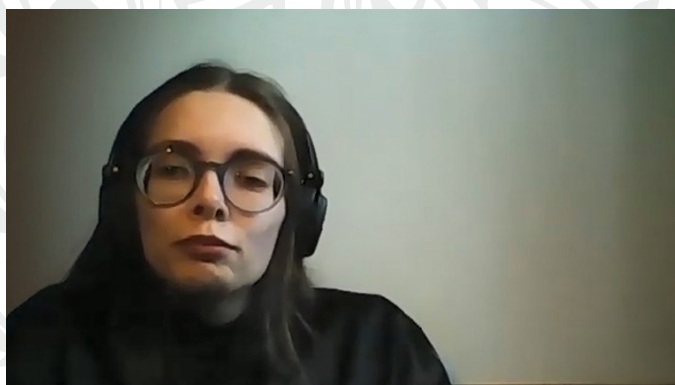
Oddávající

V tomto semestru jsem bohužel měla jen malou účast v celém divadelním představení. Dostala jsem menší roli Oddávající. Všechno, co mohu o ní říct, je to, že tahle role byla malá, ale důležitá, protože zajímavým způsobem přinášela nové informace o jedné z hlavních hrdinek.

Kvůli koronaviru a technickým problémům byl tento semestr velmi neobvyklý, ale hrálo se mi dobře a také

prvním semestru jsem měla úžasnou roli. Musela jsem nejen říkat několik

jsem získala možnost poznat nové lidi. Viděla jsem, jak se tvoří studentská adaptace jednoho z nejdůležitějších českých románů, a měla jsem na tom svůj skromný podíl.

Divadelní seminář není jen pro ty, kteří se zabývají divadlem. Je to také opravdová možnost, jak zlepšit své vyjadřování v češtině. Na tomto semináři jsem se učila, jak správně vyslovovat délky, které byly pro mne dlouho problematické, a také jsem rozšířila svou slovní zásobu (poznala jsem mnoho nových slov a frází) a zlepšila jsem svou fonetiku. V

replik, ale také zpívat v češtině a umět správně vyslovovat české jazykolamy, což bylo pro člověka, který se učil češtinu jen dva roky, velmi těžké. Nyní jsem hrdá na to, že jsem to zvládla, a těší mě, že jsem měla možnost se zúčastnit.

Divadelní představení je pro mě nezapomenutelná zkušenost. Pomohlo mi prolomit mnoho bariér, které jsem měla ve své hlavě. V minulosti jsem se hodně bála veřejných vystoupení a měla jsem problémy, když mě někdo chtěl natočit. Dnes mám větší sebedůvěru a to všechno jen díky tomu semináři.